

Posttraumatiskt stressyndrom

The background of the slide is a photograph of a sunset or sunrise. The sky is filled with soft, horizontal bands of color, ranging from a pale yellow near the horizon to a deep, dark blue at the top. The silhouettes of bare trees are visible against the lower part of the sky, creating a stark contrast. The overall mood is serene and contemplative.

Ingvar Karlsson
Verksamhet för Neuropsykiatri
SU/Möndal

Posttraumatiskt stressyndrom

DSM-IV:

A. Personen har varit utsatt för en traumatisk händelse där följande ingått i bilden:

- 1. personen upplevde, bevittnade eller konfronterades med en händelse eller en serie av händelser som innebar död, allvarlig skada (eller hot om detta), eller ett hot mot egen eller andras fysiska integritet.
- 2. personen reagerade med intensiv rädsla, hjälplöshet eller skräck. Obs: Hos barn kan detta ta sig uttryck i desorganiserat eller agiterat beteende

DSM-V

- Förslag till nya diagnostiska psykiatriska kriterier kan hämtas på WWW.DSM-5.org

PTSD: förslag till DSM-V

A. The person was exposed to the following event(s): death or threatened death, actual or threatened serious injury, or actual or threatened sexual violation, in one or more of the following ways:**

- Experiencing the event(s) him/herself
- Witnessing the event(s) as they occurred to others
- Learning that the event(s) occurred to a close relative or close friend

Experiencing repeated or extreme exposure to aversive details of the event(s) (e.g., first responders collecting body parts; police officers repeatedly exposed to details of child abuse)

B. Den traumatiska händelsen återupplevs om och om igen på ett eller flera av följande sätt:

- 1. återkommande, påträngande och plågsamma minnesbilder, tankar eller perceptioner relaterade till händelsen. Obs: Hos små barn kan teman eller aspekter av traumat ta sig uttryck i återkommande lekar.
- 2. återkommande mardrömmar om händelsen. Obs: Hos barn kan mardrömmar förekomma utan att innehållet klart uttrycker händelsen.
- 3. handlingar eller känslor som om den traumatiska händelsen inträffar på nytt (en känsla av att återuppleva händelsen, illusioner, hallucinationer och dissociativa flashbackupplevelser, även sådana som inträffar vid uppvaknandet eller under drogpåverkan). Obs: Hos små barn kan traumaspecifika återupprepade handlingar förekomma.
- 4. intensivt psykiskt obehag inför inre eller yttre signaler som symboliserar eller liknar någon aspekt av den traumatiska händelsen

B. Intrusion symptoms that are associated with the traumatic event(s) (that began after the traumatic event(s)), as evidenced by 1 or more of the following:

- Spontaneous or cued recurrent, involuntary, and intrusive distressing memories of the traumatic event(s). **Note:** In children, repetitive play may occur in which themes or aspects of the traumatic event(s) are expressed.
  - Recurrent distressing dreams in which the content and/or affect of the dream is related to the event(s). **Note:** In children, there may be frightening dreams without recognizable content. ***
  - Dissociative reactions (e.g., flashbacks) in which the individual feels or acts as if the traumatic event(s) were recurring (Such reactions may occur on a continuum, with the most extreme expression being a complete loss of awareness of present surroundings.) **Note:** In children, trauma-specific reenactment may occur in play.
  - Intense or prolonged psychological distress at exposure to internal or external cues that symbolize or resemble an aspect of the traumatic event(s)
5. Marked physiological reactions to reminders of the traumatic event(s)

C. Ständigt undvikande av stimuli som associeras med traumat och allmänt nedsatt själslig vitalitet (som inte funnits före traumat) enligt tre eller fler av följande kriterier:

- 1. aktivt undvikande av tankar, känslor, eller samtal som förknippas med traumat
- 2. aktivt undvikande av aktiviteter, platser eller personer som framkallar minnen av traumat
- 3. oförmåga att minnas någon viktig del av händelsen
- 4. klart minskat intresse för eller delaktighet i viktiga aktiviteter
- 5. känsla av likgiltighet eller främlingskap inför andra människor
- 6. begränsade affekter (till exempel oförmåga att känna kärlek)
- 7. känsla av att sakna framtid (till exempel inga särskilda förväntningar på yrkeskarriär, äktenskap, barn eller på att få leva och åldras som andra)

- C. Persistent avoidance of stimuli associated with the traumatic event(s) (that began after the traumatic event(s)), as evidenced by efforts to avoid 1 or more of the following:
1. Thoughts, feelings, or physical sensations that arouse recollections of the traumatic event(s)
  2. Activities, places, physical reminders, or times (e.g., anniversary reactions) that arouse recollections of the traumatic event(s)
  3. People, conversations, or interpersonal situations that arouse recollections of the traumatic event(s)

D. Negative alterations in cognitions and mood that are associated with the traumatic event(s) (that began or worsened after the traumatic event(s)), as evidenced by 3 or more of the following: **Note:** In children, as evidenced by 2 or more of the following

- Inability to remember an important aspect of the traumatic event(s) (typically dissociative amnesia; not due to head injury, alcohol, or drugs).
- Persistent and exaggerated negative expectations about one's self, others, or the world (e.g., "I am bad," "no one can be trusted," "I've lost my soul forever," "my whole nervous system is permanently ruined," "the world is completely dangerous").
- Persistent distorted blame of self or others about the cause or consequences of the traumatic event(s)
- Pervasive negative emotional state -- for example: fear, horror, anger, guilt, or shame
- Markedly diminished interest or participation in significant activities.
- Feeling of detachment or estrangement from others.
- Persistent inability to experience positive emotions (e.g., unable to have loving feelings, psychic numbing)

D. Ihållande symtom på överspändhet (som inte funnits före traumat), vilket indikeras av två eller fler av följande kriterier:

- 1. svårt att somna eller orolig sömn
- 2. irratibilitet eller vredesutbrott
- 3. koncentrationssvårigheter
- 4. överdriven vaksamhet lättskrämndhet

E. Alterations in arousal and reactivity that are associated with the traumatic event(s) (that began or worsened after the traumatic event(s)), as evidenced by 3 or more of the following: **Note:** In children, as evidenced by 2 or more of the following:****

- Irritable, angry, or aggressive behavior
  - Reckless or self-destructive behavior
  - Hypervigilance
  - Exaggerated startle response
  - Problems with concentration
6. Sleep disturbance -- for example, difficulty falling or staying asleep, or restless sleep.

- E. Störningen (enligt kriterium B, C och D) har varat i mer än 1 månad.
- F. Störningen orsakar kliniskt signifikant lidande eller försämrad funktion i arbete, socialt eller i andra viktiga avseenden

F. Duration of the disturbance (symptoms in Criteria B, C, D and E) is more than one month.

G. The disturbance causes clinically significant distress or impairment in social, occupational, or other important areas of functioning.

Specify if:

With Delayed Onset: if diagnostic threshold is not exceeded until 6 months or more after the event(s) (although onset of some symptoms may occur sooner than this).

Vad saknas i kriterierna:

- Ångest är ett dominerande symptom, ofta i form av panik-syndrom
- Depressiva symptom finns vid svår sjukdomsbild och uppfyller ofta kriterier för egentlig depression
- Kognitiva störningar kan ses vid allvarlig sjukdom

Olika svårighetsgrader nämns inte

- Subklinisk
- Lätt
- Måttlig
- Svår (Complex post-traumatic stress, omfattar också depression ån gest och ofta kognitiv störning)

Sömn och svårighetsgrad av PTSD

- Subklinisk PTSD – normal sömn
- Lätt PTSD – i stort normal sömn, mardrömmar kan finnas
- Måttlig PTSD – sover dåligt, 4-6 timmar, har mardrömmar
- Svår PTSD – sover 1-3 timmar, regelbunden mardrömmar